

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasiló avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

Uredništvo Učiteljskega Tovarisa
v Ljubljani.

Rokopisov - vračamo.

Vse pošiljate je pošiljati franko.

Učiteljski Tovarish izhaja vsak petek popoldne. Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.
Vse leto velja . . . 10— K
pol leta 5— "
četrt leta 2:50 "
posamezne številke po 20 h.

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 20 h za petit-vrsto. Priloge poleg poštnine 15 K.

Za oznanila je plačati od enostolpne petit-vrste, če se tiska enkrat . . . 14 h
" " " dvakrat . . . 12 "
" " " trikrat . . . 10 "
za nadaljnja uvrščenja od petit-vrste po 8 h.
Oznanila sprejema Učiteljska tiskarna (telefon št. 118).

Naročnino, reklamacije, to je vse administrativne stvari je pošiljati samo na naslov:

Upravništvo Učiteljskega Tovarisa
v Ljubljani.

Poštna hranilnica št. 53.160.

Reklamacije so proste poštnine.

Razlike med oženjenimi in neoženjenimi učitelji in učiteljicami.

(Programatična razprava.)

Zdi se nam, da učitelji niti sami niso zedinjeni v posameznih vprašanih stanu, in prvo naše delo bi skoro bilo, postaviti programatične zakonske točke tako z ozirom na paragrafe, tičoč se šole, kakor na one, tičoč se učiteljskih vprašanj.

To se pravi: mi razen posameznikov nismo skupno obravnavali ljudskošolskega zakona in še nismo točno fiksirali svojega stališča napram posameznim odredbam. Upamo, da bo z delitvijo »Zavezane« delegacije v odseke bolje in da vzame to delo šolski odsek v roke in v razpravo, ki ga bo uspešno in podrobno rešil s pomočjo okrajnih učiteljskih društev.

Tudi zgoraj navedeno vprašanje je ena principialnih točk našega stanovskega programa, a naziranja so v učiteljskih, kakor tudi v zakonodajnih krogih v tem vprašanju kaj različna in nezedinjena.

Zatorej se nam zdi, da bi bilo povsem potrebno, da po našem stanovskem časopisu raztresene programatične razprave zberemo vkup, da se na lokalnih in potem centralnem zborovanju pogovorimo o njih in jih potem javno fiksiramo kot naš stanovsko-šolski program. Nikakor ne nastavljam pretiranih zahtev — pač pa pravičnih!

Do danes se spuščamo v teh vprašanjih od slučaja do slučaja, in premogokrat se rešujejo učiteljska in šolska vprašanja brez učiteljstva.

Poročali smo že o učiteljski in šolski razpravi v koroškem deželnem zboru. Omenjali smo, da se je razpravljalo tudi

o še nekaterih za nas programatičnih in principialnih vprašanjih, in eno takih je bilo tudi naslovno vprašanje.

V specialni debati pri razpravi o šolskem zakonu je poslanec dr. A. Lemisch obrazložil sledeče stališče nemškega svobodomiselnega učiteljstva glede razlike, ki jo dela sedanji zakon med oženjenimi in neoženjenimi učitelji:

Nemško svobodomiselnost učiteljstva na Koroškem stoji na stališču, da naj bo plača med oženjenimi in neoženjenimi učitelji enaka, in sicer enaka temeljni plači neoženjenih učiteljev, pač pa naj se oženjenim učiteljem, če so dosegli 24 leto, dovoli osebna doklada 100 K letno.

Poslanec Pierl se je pridružil predlogu predgovornika in je rekel, da je on tudi principialno za zenačenje plač učiteljev in učiteljic (tako ne pozna te razlike n. pr. že država in tudi nova službena pragmatika za državne učitelje, ki je ravnokar predložena od naučnega ministra državnih zbornic, ne pozna razlike med učiteljicami in učiteljem in ima tudi celibatno vprašanje učiteljic rešeno. Op. pis.) vendar, ker je to zaenkrat nedosegljivo, naj se plače vsaj za 80 odstotkov enako postavijo z onimi učiteljev. Poslanec Grafenauer (slovenski klerikalec) se je izrekel proti tem izpremembam.

Poslanec dr. vit. pl. Metnitz je tudi proti razliki med oženjenimi in neoženjenimi učitelji. Pravi, da je to komplicirana stvar. Pravi, da bi bilo potem bolje, da dežela uvede splošni davek na samce.

Dr. Steinwender pa nato predlaga, da se zenačijo z oženjenimi učitelji tudi oni samci, ki imajo vzdrževati sorodnike prvega in drugega kolena.

Iz vse te razprave se kaže jasno ne-

edinost in različna mnenja v posameznih vprašanjih.

V prvi vrsti se nam zdi čudna ona postavka, ki govori, da dobi učitelj oženjenec doklado šele tedaj, ko je star 24 let.

Hm! V prvi vrsti je to za učiteljstvo malo preponiževalna zahteva. Kakor znano, se tudi umobolni ne smejo ženiti! Gotovo tudi, da s tem vprašanjem ni v zvezi humanitarnost, zakaj s tem se na eni strani popolnoma odtegne zakonodajalec privatnemu življenju učitelja, da mu noče pomagati kot oženjencu iz socialne bede le zaradi tega, ker še ni 24 let star; na drugi strani se pa indirektno vtiče v privatne zadeve učitelja ter globoko posega v državljanske pravice in privatno življenje učitelja s tem, da mu indirektno prepoveduje ženitev.

Še bolj čudno se nam pa zdi, da se je spravilo v zvezo z zvišanjem učiteljskih plač — davek na samce. To se nam pa zdi naravnost čudno, da se hoče hkrati, ko se je dalo, skoro vzeti istotoliko na drugi strani učitelju.

Ker smo že ravno pri debati o šolskem zakonu, naj še par točk iz te razprave omenimo.

Povsem se moramo strinjati z izvajanjem dr. Angererja glede nadaljevalnih šol. On pravi: Gotovo je nadaljevalno šolstvo napredek, vendar šele tedaj, če se ga pridene popolnemu ljudskemu šolstvu, ne pa, da je to le kot nadomestilo za skrajšanje šolske obveznosti.

Poslanec Grafenauer je poudarjal, da država izda za ljudsko šolstvo le dva do tri milijone, medtem ko za manjvažnejše stvari pa izdaja kar po sto in sto milijonov.

Čudno se nam zdi, da naši klerikalci le v deželnih zborih vidijo državo, ki za ljudsko šolstvo ne izdaje skoro nič, medtem pa, ko v državnem zboru glasujejo proti obremenjenju države s šolskimi stroški in razbremenjenjem dežel.

Je pač hinavščine tudi še nekaj na svetu!

Končno naj še omenimo, da se je deželni predsednik Hein prav toplo zavzel za izboljšanje gmotnega stanja učiteljstva, ker je mož na svojem mestu, kar se n. pr. kranjski dež, predsednik baron Schwarz še nikdar ni. Posekal je pa tudi vse svobodomiselnost poslance, ker se je kot vladni mož zavzel za napredne interese šole in je ostro kritiziral krčenje šolske obveznosti, nadaljevalno šolstvo in je to nazval celo kot protizakonito.

Bratskim društvom na Štajerskem v posnemanje!

Učiteljsko društvo za brežiški in sevnjski okraj je na svojem zborovanju dne 3. t. m. sprejelo soglasno sledečo resolucijo:

»Z odgoditvijo deželnega zbora štajerskega se je tudi ureditev učiteljskih plač zopet zavlekla za nedogleden čas.

Ker pa je postal gmotni položaj štajerskega učiteljstva nevzdržljiv, da, naravnost obupen, sklone Učiteljsko društvo za brežiški in sevnjski okraj na svojem zborovanju dne 3. marca 1912 na Vidmu soglasno, naprositi Zvezo slovenskih učiteljev in učiteljic na Štajerskem, da vzame takoj v pretres vprašanje, katere skupne korake naj bi storilo slovensko štajersko učiteljstvo, da bi se njegove upravičene zahteve po izboljšanju gmot-

LISTEK.

Novi Akordi.

V daljših presledkih sta zopet izšli dve številki tega glasbenega lista, ki smo o njem pisali v svojem listu že večkrat obširneje.

Prvi zvezek, ki ima tudi zanimivo in raznovrstno književno prilogo, poklanja uredništvo Akordov ravnateljstvu Franu Gerbiču ob njegovih sedemdesetletnici. V ta namen je priobčilo 8 slavljenčevih skladb, izmed katerih datira uvodni moški zbor »Naša zastava« iz onih časov, ko so se prepevali »hauerji« vsevprek. Takrat so sicer storili svojo dolžnost, danes se navdušujemo za resnejše delo. Kratka igračka, mešan zbor »Četiri godišnje dobe« najbrž ne najde proizvajalcev, in se bo prej udomačil in priljubil šibkejšim glasom »Pomladni klic«. Prav nič nam pa ne ugajajo teksti omenjenih skladb, ki jih je skladatelj sam spesnil. Ker so skladbe starejšega datuma, mu tega ne štejemo v zlo, dasiravno ima isto grdo napako tudi večina onih lahkkih, v narodnem tonu komponiranih Gerbičevih moških zborov, ki jih je lansko leto izdala

Glasbena Matica. Ker imamo toliko lepih pesniških zbirk (Zupančič, Golar, Pugelj Medved), v katerih je skladateljstvo snovi na bogato izbiro, res ne moremo razumeti, zakaj treba tekste fabricirati! V predležečem zvezku pa srečamo nekaj kompozicij na tekste Vojeslava Moleta in Milana Puglja, ki se tudi v glasbenem oziru bližajo novi »moderni smeri.« Mrtva pomlad«, »Nihče ne ve« in »Trubadurka« so samospevi, kakršnih pri Gerbiču nismo bili vajeni. Posebno zadnja je tako tekstu primerna in tako toplo občutna, da skladatelja zanjo lahko zavidamo. Da pokaže uredništvu slavljenca kot komponista klavirskih stvari, je vzel v to številko »Mazurko«, ki udarja na struno Poljaka Chopina; da je mnogo delal Gerbič tudi na polju cerkvene glasbe, priča njegov »Ave Maria«. Čestitkam, ki jih je uredništvo Novih Akordov postavilo zvezku na čelo, se pridružujemo tudi mi z željo, da bo usojeno osivelemu zaslužnemu starčku dočakati še mnogo let v korist slovenski glasbi!

V drugi številki se nam poleg znanih skladateljev predstavljajo novinci Ravnik, Dežela in Šmigovc. Prvi je znan pianist, bivši gojenec Glasbene Matice, in smo ga srečali že na vzporedju neke

Matične produkcije, na kateri je tenorist Rijavec pel njegov prav čeden samospev. »Vasovalec«. Sedaj podaja hvalevreden mešan zbor »Polje spi«, zbor boljših teženj. V drzni moderni harmoniki gre Ravnik za Lajovicem. Vprašanje je le, kdo bo ta zbor pel? Kvečjemu Matica, za po-deželne zbore niti misliti ni. Dežela je podal »Japonski motiv«, kratek dober domislek za moški zbor, iz katerega bo težko kaj napraviti. Tudi Šmigovcev zbor »Spi že hrib in dol« ni napačen, društva se ga bodo ustrašila zaradi prehoda iz prvega dela (f dur) v srednji del (des dur).

Lepo prednašen bi dosegel efekt. Trem novincem, ki so se dokaj srečno uvedli, stoje na strani Sattner, Adamič in Šantl. Sattner podaja v tekstu primeren in v glasbi lepo izražen nauk »Peča«, ki ga upamo na vzporedih pogosto čitati. Gotovo se resnejšim pevcem priljubi Adamičev zamišljen samospev »Kot iz tihe zabljen kapele«. Odlikuje ga mirnost in svečanost ter originalna klavirska spremljava. Poleg teh vokalnih skladb je priobčil še Šantl Adagio iz svoje klavirske sonate. Raznolični doneski, torej vsakemu nekaj. Številki pa manjka književne priloge, ki jo namerava založništvo opustiti zaradi premajhnega števila naročnikov.

Snovi za prilogo ima baje uredništvo dovolj, tisk je drag, naročnikov malo in še ti ne plačajo vsi redno. Žalostna pesem! Književna priloga Novih akordov je prinašala zanimive članke, temeljita razmotrivanja, novice iz vsega glasbenega sveta in kar je največ vredno, nepristransko pisane, odkritosrčne kritike koncertov, ki niso dišale po osebnem kultu. Kdor je naročnik nemških glasbenih listov, mora odkrito priznati, da Novi Akordi ne zaostajajo za njimi. Zato pa bi bila sramota za Slovence, če bi zaradi malomarnosti in brezbriznosti izgubili svojo edino glasbeno revijo. Res, obžalovanja vredna je ljubezen, pa vroča ljubezen našega občinstva — žal tudi naše inteligence — do dunajskega operetnega in kabaretnega šunda, od Leharjevih sladkarij pa dol do one abotne »Hupf mein Mädel«, dočim Novih Akordov noče poznati.

Vzdramimo se in pomagajmo vsak po svojih močeh, da bo zasiguran obstanek Akordom in njihovi književni prilogi, temu važnemu faktorju za nadaljni razvoj in napredek slovenske glasbe!

—a.

Priporočajte in širite naš list!

nega stanja čimpreje udeležile.

Zlasti smatra društvo za potrebno, iskati sredstev za skupno in enotno postopanje vsega štajerskega učiteljstva, ker nikakor ne gre, da bi slovensko učiteljstvo pustilo svoje nemške tovariše osamljene v boju za naše skupne pravice.

Posvetovanje o tej točki naj se postavi na dnevni red prihodnje delegacijske seje naše Zveze.

Društvo je sprejelo v tem smislu predlog, ki ga je poslalo Zvezi s prošnjo, da ga da ta takoj v pretres vsem v Zvezi včlanjenim društvom.

Učiteljska gospodarska in kreditna zadruga v Celju,

r. z. z. o. z.

ima izredni občni zbor v ponedeljek (praznik) dne 25. marca 1912 ob 10. uri dopoldne v zadrugi pisarni v Celju, Breg št. 26, z dnevnim redom:

1. Poročilo načelstva.
2. Nadomestne volitve načelstva.
3. Slučajnosti.

Ker je član načelstva g. A. Pesek iz Ljubljane zaradi oddaljenosti odložil mesto v načelništvu in ker je na zadnjem občnem zboru pomotoma izostala točka dnevnega reda: volitve, je sklenil občni zbor, da se skliče ob priliki zborovanja štajerske „Zveze“ izredni občni zbor. Ker pa „Zveza“ zboruje šele o Binkoštih, je sklenilo načelstvo, da skliče izredni občni zbor prej.

Načelstvo Učiteljske gospodarske in kreditne zadruge v Celju,

r. z. z. o. z.

Fran Voglar,
član načelstva.

Lud. Černež,
načelnik.

Iz naše organizacije.

Kranjsko.

Slovensko deželno učiteljsko društvo bo imelo v soboto, dne 16. t. m. II. sestanek z učiteljskimi v Narodnem domu. Predaval bo nadučitelj Janko Žirovnik »o preteklosti in bodočnosti učiteljskega stanu«. Začetek ob osmih zvečer.

Ljubljansko uč. društvo bo imelo redni letni občni zbor z običajnim vsopredom dne 19. marca (Sv. Jožef) ob dveh popoldne v Učiteljski tiskarni.

Štajersko.

Učiteljsko društvo za brežiški in sevniški okraj je zborovalo dne 3. marca na Vidmu. Udeležba je bila z ozirom na prejšnje zborovanje dovoljna. Nujno potrebno je, da v sedanjih, za nas preresnih časih zborovanja vestno posečamo, in naravnost zagonetna je stanovska brezbriznost nekaterih tovarišev in tovarišic. Po prečitani zapisnika zadnjega zborovanja in rešenju raznih društvenih zadev je referiral tovariš Gajšek o izpremembi Zavezinih pravil. Debata, ki so se je udeleževali tovariši Jamšek, Knapič, Mešiček, Rismal in tovaršica Scheligo, je postala posebno živahna pri točki o Zavezinem glasilu. Vsi so bili edini v tem, da naj društveniki, včlanjeni pri Zavezi, dobivajo »Učiteljskega Tovariša« brezplačno. Temu primerno naj se zviša dosežanja društvenina. Le na tak način, da ga dobiva vsak društvenik, bo list res glasil vseh v Zavezi organiziranega avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva. Zaradi tega bo lahko tudi mnogo ceneji, kar je z ozirom na naše gmotno stanje posebno želeli. Predlogi o izpremembi mnogih točk se pošljejo naši štajerski Zvezi. Predsednik se v imenu navzočih zahvali referentu za temeljito poročilo.

Pri četrti točki dnevnega reda se je dalo duška brezmejni ogorčenosti, nastali zaradi zadnjih dogodkov nastalih v državnem in deželnem zboru, tičočih se našega krušnega vprašanja. Padala je obtožnica za obtožnico na iste, v katerih rokah je končna rešitev učiteljstva iz njegove naravnost obupnega položaja. Temperamentne besede in predvsem glasovanje je dokazalo, da nam tudi zadnje bridke prevare niso uklonile tilnika. Ni še zamrl v nas stanovski ponos in dolgoletnih brezuspešnih borbah za naše življenjske pravice! Eno pa je nam v sedanjih težkih urah neobhodno potrebno: **Sklenimo kolikor mogoče naše bojne vrste, ki jih mora prevečati misel stanovske celokupnosti. Pojmovati moramo važnost železne stanovske discipline v boju** Le ako je dan ta pogoj, se lahko ugodi nasvetu našega Socialnega odseka z upom na končno zmago. In zmagati menda hočemo?! Če pa danes ni dan gori navedeni pogoj, so nam glasovi izza tega zborovanja prorok, da pride časa, ko bo bolj disciplinirano učiteljstvo, prisiljeno po bedi, moralo nastopiti pot, ki mu jo je pokazal Socialni odsek. Menda bo tedaj naše »kulturne« kruhodajalce kaj sram!? Tozadevni nasveti se pošljejo vodstvu štajerske Zveze s prošnjo, da ta ukrene takoj potrebno.

Od stanovsko - zavedne tovaršice gđc. Jurkove se je poslovil v toplih besedah predsednik.

Mnogo smo si povedali, a še veliko je ostalo neizgovorjenega, ker se je moralo zaradi pozne ure zaključiti zborovanje. Še v večjem številu na krov dne 16. maja v Brežicah.

Učiteljsko društvo za politični okraj Ljutomer je imelo svoj redni občni zbor dne 7. marca 1912 v Križevcih. V krepkih, jednatih besedah je spominjal tovariš predsednik uvodoma na lansko delovanje društva, ki pa žal, ni rodilo mnogo uspehov. Krive so temu današnje, šoli in učiteljstvu sovražne razmere. Pokazalo se je, da nimamo prav nobenih prijateljev in smo navezani popolnoma sami nase. Vse to pa nas ne sme storiti malodušnih. Pač pa nas te razmere naravnost silijo, da se oklenemo z vsemi močmi naše stanovske organizacije in zahtevamo vselej in povsod to, kar nam gre. Zmagati moramo, saj pravica je na naši strani. Bodimo v vsakem oziru trdni kakor kamen, ne oziraje se na desno in levo. Ne obračajmo plašča po vetru — naj se obrača veter po plašču!

Prečita nato še par dopisov in opozarja na Učiteljsko gospodarsko in kreditno zadrugo v Celju. Zadruga je poslovila lansko leto, kakor je to razvidno iz letnega poročila, prav uspešno. Oklepajmo se je!

Poročilo tov. tajnice nam kaže, da je bilo društveno življenje v preteklem letu povoljno. Zborovali smo šestkrat. Ob teh prilikah so se vršila razna predavanja.

Iz blagajniškega poročila je razvidno, da je gmotno stanje našega društva jako povoljno. Društvo ima v tovarišu Krylu res izvrstnega blagajnika.

Poročilo knjižničarja je bilo kratko. Nihče se ni izposodil knjige. Vzrok: v knjižnici so samo take knjige, kijih že itak vsak ima. Sklene se, da bo naročalo društvo odslej moderne pedagoške knjige. Na društvenih zborovanjih se bo potem poročalo o njihovi vsebini.

Na dnevnem redu je bilo nadalje predavanje gospoda ravnatelja Robiča: »Domoznanski pouk na tuokrajnih šolah«. G. predavatelj je očrtal pomen in smoter domoznanskega pouka, ter pokazal, kako se da razdeliti snov tega predmeta na posamezne učne enote.

Nato se je vršila volitev novega odbora in je bil naš dosedanj predsednik tov. Janko Tomažič zopet enoglasno izvoljen predsednikom. Ostali odbor je sestavljen sledeče: podpredsednik Sim. Cvahte, tajnik Fr. Cilenšek, blagajnik J. Kryl, knjižničar J. Baukart, pevovodja Fr. Zacherl, odbornik Avg. Lah.

Delegatom za Zavezino zborovanje se določita tovariša Fr. Cvetko in A. Lah. Prihodnje zborovanje se vrši 9. majnika pri Sv. Jurju ob Ščavnici.

Po zborovanju se je razvila neprisljuna zabava v Hauptmanovi gostilnici.

Slovenjebistriško učiteljsko društvo je zborovalo v četrtek, dne 7. sušca 1912, v Slovenji Bistrici. Obisk je bil glede na dejstvo, da so nekateri tovariši oboleli, nekateri pa imeli šolo, prav dovoljen. Predsednik Sabati pozdravi navzoče prav srčno, ter omenja, da je bilo društvo v nekaki krizi, ki jo je pa srečno prestlo.

Sklene se, da se odpošlje nadzorniku gospodu Dreflaku povodom njegovega odlikovanja z zlatim zaslužnim križcem s krono v imenu društva čestitka.

Izmed dopisov je omeniti onega glede »Gospodarske in kreditne zadruge«. Predsednik toplo priporoča pristop k tej zadrugi. Nadaljni dopisi se tičejo »Haftpflichtversicherung«. Društvo pristopi tej zavarovalni družbi. V to svrhu naj vpošljejo vsi člani čimprej svoje rojstnedeate predsedniku.

Glede dolžnikov na članarini se določa se določa, naj blagajnik pismenim potom opominja tiste člane, ki dolgujejo čez 10 K.

Kot delegat za Zvezino zborovanje je bil izvoljen že letos v sedmič tovariš Krotky. Ker bo Zaveza letos zborovala na Štajerskem, je društvo predlagalo, naj se vrši zborovanje v Celju.

Tovariš Sabati je predaval o: »Pravičnost učitelja napram svojim učencem«. Zanimivo predavanje so vsi navzoči poslušali z največjo pozornostjo in se je izrekla želja, da bi referat objavil v »Učit. Tovarišu« v podlistku.

Prihodnje zborovanje se vrši v obliki izleta dne 9. majnika na Spodnjo Polskavo. Za dobrega referenta je že srbljeno. K temu izletu že danes vabimo sosedna društva in prijatelje učiteljstva. R.

Prošnja.

Podpisani prosim vse one tovariše, ki so prevzeli nabiranje krajepisnih imen za »Slov. Matico«, da mi v kratkem, vsaj do 1. aprila t. l., pošljejo nabrano tvarino. Obljuba dela dolg.

Maks Hočevar,
strok. učitelj Krško.

Učiteljski vestnik.

Učitelj — novinec.

(Referiral na II sestanku slov. učiteljskih abiturientov v Ljubljani tov. Sivec.

(Dalje.)

Zapreke, ki nam stopijo nasproti, torej niso malenkostne. Potreba bo pravega vztrajnega dela. Marsikdo bo pri tem, da omaga. Zgrozil se bo, ko bo zagledal toliko dela in težav, ki bi jih moral prebiti, če bi stopil v trop delavcev, v vrsto borilcev.

A ne strašimo se! Delo, še tako težko, nam bo postalo sladko, če se ga opremo z ljubeznijo. Čutili bomo sicer pomankanje, a imeli bomo čisto vest. Klečaplazci nočemo biti. Za zgled si postavimo one učiteljske mučenike, ki so žrtvovali vse, da so ostali zvesti svojim in narodu koristnim načelom. Pazimo torej, da ostane naš značaj kristalno čist. Učiteljstvo rabi pravih moških značajev. Leti dvignejo njih ugled in vodijo narod po poti izobrazbe do one višine, na kateri bi moral biti.

Sedaj, ko vstopimo v življenje, bomo morali prebiti hud boj. Napeti bomo morali vse sile, če bomo hoteli ohraniti svoj značaj. Ako bomo sami, se bomo le težko upirali temu nasilju. Zato si bomo morali poiskati prijatelja, pravega, odkritosrčnega prijatelja, ki bo čutil z nami in nam bo pomagal prenašati prve silovite navale, ki bodo butli od vseh strani na nas. Najboljšega prijatelja bomo dobili brezdvomno med učiteljstvom, ki je že prebilo nešteto bojev, ki ve in zna ceniti boje začetnika. Zato bodi prvo naše delo, da se vpišemo v stanovsko organizacijo ter da se je oklenemo z vso vneto.

K vstrajnemu delu nas bo izpodbujal tudi »Učiteljski Tovariš«. On nam bo dal moralne opore, moči in nasvetov. Pomagal je že mnogim — bo tudi nam. Ako bi ne bilo njega, bi omagal masikateri učitelj. Zato naročimo se vsi nanj!

Sedaj zapuščamo učiteljske. A s tem ni rečeno, da vrzimo knjige v kot. Študirajmo dalje, in sicer to, kar se ni obravnavalo v šoli. Lotimo se vprašani, s katerimi se nismo mogli mnogo baviti dosedaj. Študirajmo stanovsko - socialna vprašanja! Seznanimo se s temelji našega gospodarskega življenja! Neobhodno potrebno pa je, da se vsak hitro in kolikor mogoče natančno seznanimo s stremljenjem učiteljstva, če to še ni storil dosedaj. Kdor ne bo dobro poučen o tem, bo zaostajal. Nemogoče mu bo, da bi sledil tvarišem pri njih delu. Obenem zasledujmo natančno domačo in svetovno politiko, da ne pridemo v položaj, ko bi morali molčati. Pridno obiskujmo knjižnice in berimo znanstvena dela strokovnjakov! Napredujmo in izobražujmo se! Od učiteljskega napredka je odvisen napredek naroda. Učiteljstvo je prvo poklicano, da širi prosveto in omiko med narodom.

Naše delo v življenju bo dvojno. Prvič bomo morali skrbeti za dobrobit in ugled učiteljstva, drugič za posvetno in gospodarsko omiko ljudstva.

Za dobrobit učiteljstva bomo delali najbolje, če bomo udje in trdni stebri učiteljske organizacije. Kar dobi učiteljstvo, si pribori skupno. Kako bomo skrbeli za ugled učiteljstva, sem že govoril.

Le nekaj še sodi sem k tej točki. Pozabiti ne smemo, da smo bili učiteljskiki. Kot takim nam je bila jako dobrodošla pomoč učiteljstva. Naši nasledniki pa jo bodo rabili še bolj kakor mi. Zato, tovariši, ostanimo vedno na strani učiteljskikom. Seznanjajmo jih z bodočim delom in z razmerami, v katerih bodo morali živeti, da bodo že pri vstopu v življenje pridni in neustrašljivi delavci.

Narodno - prosvetno in gospodarsko delovanje se razdeli v dva dela, v delo v šoli in izven šole. Z delom v šoli smo se že nekoliko seznanili za svojih študij. Le eno naj omenim! Že v zgodnji mladosti vcepimo otrokom pojem narodnosti! Pokazimo jim krasote naše domovine! Seznanimo jih z življenjem naših pradedov ter vzgojimo tako kal poznejši narodni zavesti! Naučimo jih lepih pesmic, ki povečujejo naš dom in opisujejo njegove krasote! Pesem je oni faktor, ki dviguje našo dušo, ki navduši starčka, da začuti mladeniško kri v svojih žilah. Pesem privabi možu solze v oči. Kaj pa gane človeka bolj, kakor pesem, ki kipi iz prs mladine domovini v čast!

V poznejših letih seznanimo mladino tudi z narodnim delom in somoobrambo!

Tukaj pa stopajmo previdno dalje, da ne zanetimo v srcih otrok sovraštva do drugih narodnosti!

Vedimo torej, tovariši: kdor ima šolo, ima mladino, in kdor ima mladino, ima tudi bodočnost narodovo v svojih rokah. Cenimo to in pojdemo z ljubeznijo v šolo!

Delo izven šole je ravno tako važno, kakor oni v šoli. Ne strašimo se onih, ki zahtevajo, da ne sme učitelj nič iskati izven šole! To govore le zato, ker so nasprotnia vsakemu napredku. Učiteljstvo se umakne še le takrat temu delovanju, ko bo zadostno preskrbljeno za mladino, ki zapusti šolo, in tudi za starejše.

Dela med ljudstvom ne zmanjka. Treba je le mnogo dobrih in pridnih delavcev. Vsak delavec pa potrebuje mnogo eneržije in železne vztrajnosti. Mnogo več izvrstnih delavcev bi bilo, če bi imel vsak, ki se je lotil dela, ti dve lastnosti. Koliko je takih, ki se hipno ogrejejo za vsako stvar. V pekel bi šli takrat, ako bi bilo potreba. Po preteku enega tedna, da, celo enega dneva ali ene ure so že popolnoma mrzli za stvar, za katero so se ogrevali še pred kratkim. Zdi se jim morda že nemožna, še preden so premislili, kako bi jo najlažje izvedli. Treba bi jim bilo zopet enega, da bi jih navduševal in priganjal k delu. Skrbimo torej, da si pridobimo kolikor mogoče mnogo eneržije in vztrajnosti! Krvavo jih bomo rabili v življenju.

Največ dela izven šole posvetimo mladini, ki ravno zapušča šolo! Nevarnost je, da zaide v slabe družbe in se tam poizgubi. Uvedimo jo polagoma v kako društvo. Tu se navadi mladina lepega ponašanja in moštosti. Okrepi si samozavest in se nauči mnogo koristnega za življenje. Že stari Grki so dovoljevali mladini vstop v starejše družbe. Seveda je mladina le poslušala modre izreke mož in se je divila junaštvu herojev. S tem so vcepili mladini ljubezen do domače grude, obenem pa odpor proti nasilju.

Vsak izmed nas se gotovo vpiše v kako društvo. Mnogi bodo tudi morali prevzeti takoj, ko nastopijo službo, v svojem okraju, voditeljstvo kakega društva. Na deželi je nekaj ljudskih čitalnic in knjižnic, več izobraževalnih, telovadnih, obrambnih in glasbenih društev. Mnogo teh društev pa navadno spi. Zato bodi naša naloga, da jih vzbudimo! Društva, v katerem bomo, se bomo morali okleniti z ljubeznijo. Posebno bodo morali paziti oni, ki bodo voditelji kakega društva. Ako opeša ali kaj zgreši voditelj, trpi društvo občutno.

Razentega nas čaka še mnogo dela med ljudstvom. Sedaj smo si ogledali le glavne naloge in zapreke, ki čakajo vsakega učitelja novinca. Mnogo nas sicer čaka. A naloge niso tako velike, da bi se jih ne mogli lotiti. Zaprek se pa ne smemo preveč bati. Vemo sicer, da ne bomo popolnoma dosegli svojih smotrov. Pa tolaži naj nas izrek: Zrno do zrna pogača, kamen do kamena palača! — Vsak naj napravi, kolikor bo mogoče v njegovi moči. Ako seštejemo vse one delce, ki jih napravi vsak posameznik, dobimo precej veliko celoto.

Razidimo se torej, tovariši, na delo med širne mase slovenskega ljudstva! Skrbimo za njega boljše bodočnost! Mirimo vihar, ki vžiga v srcih strasti, da brat preganja in mori brata! Ogredimo okamenela srca, ki ne čutijo bede svojih bližnjih! Umirimo vihar, ki ugonablja vse, kar je svetega in plemenitega med nami. Neustrašeno pojdemo med svet, pa trdni in neupogljivi značaji ostanimo! Pojdemo na delo z željo, da dvignemo narod in da postavimo tudi mi, letošnji odhodniki, kamenček v nesmrtni spomenik slovenskega učiteljstva!

Književnost in umetnost.

»Slovenski Ilustrovani Tednik« jako lepo napreduje, sedaj se je razširil za izhaja že 12 strani obsežen. 10. številka vsebuje Italijansko-turška vojna: bitka pri Sidi Mesari; P. Hugolin Sattner, skladatelj prvega slovenskega oratorija: Vnebovzetje P. D. M.; nemiri v Zagrebu: 1. spomenik bana Jelačića; 2. illica; 3. ulica Marije Valerije; 4. Kamenita vrata in 5. zborovanje demonstrantov na Vseučiliškem trgu; atentat na istrskega deželnega poslanca dr. Poščiča v Voloski (dve sliki); pustni korzo v Gorici in na Jesenicah, »Upor Bohinjec« itd. »Slovenski Ilustrovani Tednik« je v narodno-kulturnem oziru velikega pomena in bi naj ne manjkal v nobeni slovenski rodbini.

»Slovan«, mesečnik za književnost, umetnost in prosveto, je v svoji marčni številki priobčil krasno ilustrirano pravljico »Zlatolaska«. Ilustracije so trobojne. Izvrstno nam je ilustrator pokazal pravljiskega kralja: »Bil je nekoč kralj...« Nadebudna slikarica Melita Rojčeva v Gorici je priobčila portret »Študija«. Poleg teh umetniških izdelkov nahajamo v listu

še slike Stjepana Radića, znanega politika in publicista Dinka Šimanovića in mnogih drugih literatov, ki so letos sodelovali pri "Matici Hrvatski". — Med pesnimi se po samoraslosti izraževanja in brezobzirnosti mišljenja odlikujejo pesmi Pastuškin a, po ljubeznivosti pa Golarjeve. V prozi gre prvo mesto Pugljevi črtici "V zimski krajini"; zdi se, da imamo malo takih slik, polnih občutja in obenem misli. Frapira pa Marije Skalovske "Lepa Vida". — Listek "Slovanov" je jako informativen.

Srednješolski vestnik.

**** Generalni štrajk srednješolskih dijakov v vseh hrvatskih deželah.** Na Sušaku so provocirali dijaški štrajk vladni organi. V nedeljo, 3. t. m., so bile demonstracije, ker niso bile dovoljene javne skupščine. Pri teh demonstracijah je bilo tudi nekaj dijakov. Žandarji so razgnali demonstrante in ti so pobegnili na Trsat. Od tam so se v noči mirno vračali domov, žandarji pa so nekatere vlovili in aretirali po nalogu okrajnega predstojnika barona Zmajića, ki je baje naročil, da se naj aretirajo najbolj dijak. Aretirane je naznanil gimnazijskemu ravnateljstvu in obenem javil v Zagreb vladi, da so dijaki uprizorili izgrede. Vlada je poslala nadzornika k preiskavi. Dijaki so se bali, da bodo izključeni oni, ki so bili aretirani. Ker aretirani niso nič več zakrivali kakor drugi dijaki, ki so bili na ulici, so vsi izjavili, da so vsi enako krivi in zahtevali enako kaznen za vse. Ker jim nadzornik tega ni obljubil, so stopili v štrajk. Dne 11. t. m. zvečer so zborovali delegati srednješolcev v Zagrebu ter proglasili štrajk srednješolcev v Hrvatski, Slavoniji, Dalmaciji, Istri, Bosni in Hercegovini. Dne 12. t. m. je nastopil generalni štrajk.

**** Novo gimnazijsko poslopje v Gorici.** Vlada se je odločila za nakup Formentinijeve palače v ulici "Ponte nuovo", ki je last grofa Alfreda Coroninija, v svrhu, da se zida na obširnem prostoru, ki je združen z imenovano palačo, novo gimnazijsko poslopje, kjer bo obilo in jako primerne prostora tudi za igrišče. Z zgradbo novega gimnazijskega poslopja nameravajo pričeti, ako bo le mogoče, že v letošnji jeseni, najpozneje pa drugo leto. Ni izključeno pa, da bi se tam ne zgradila tri poslopja, in sicer eno za slovensko, drugo za italijansko in tretje za nemško gimnazijo. Sedanja palača se bo istotako porabila v šolske namene, bodisi za knjižnico, za kabinete itd. Vlada je imela srečno roko, da se ji je posrečilo kupiti stavbišče za gimnazijska poslopja na tako primeren prostoru.

**** Iz srednješolske službe.** Za suplenta na I. državni gimnaziji v Ljubljani je imenovan Josip Koletič. — Naučno ministrstvo je izjemoma dovolilo, da se sme porabiti telovadni učitelj Evgen Sajovic kot telovadni asistent brez plače na eni ljubljanskih srednjih šol. Evgen Sajovic dobi telovadbo na II. državni gimnaziji. — Učiteljski kandidat Venceslav Kalan je imenovan za suplenta na državni realki v Idriji.

Politiški pregled.

*** Važni sestanki vladarjev.** Iz Rima poročajo: Kralj Viktor Emanuel odpotuje 21. t. m. v Benetke, kjer se vrši sestanek laškega kralja z nemškim cesarjem. S kraljem potujeta v Benetke ministrski predsednik Giolitti in minister zunanjih zadev San Giuliano. Ta sestanek bo toliko večje važnosti, ker se pred tem sestankom sestaneta na Dunaju cesar Viljem in cesar Franc Jožef. — Kakor poročajo iz Peterburga, obišče angleški kralj Jurij ruskega cara tekom meseca aprila. Angleškega kralja bodeta spremljala kraljica Marija in princ waleški.

*** Poslanska zbornica.** Govoril je ljubljanski poslanec Ravnihar in navedel pritožbe Slovencev zaradi sistema justičnega ministra, ki hoče Slovence raznaroditi na Kranjskem, Koroškem in Štajerskem. — Dr. Ravnihar je tudi omenil, naj bi Italijani v Avstriji skupno s Slovenci nastopili proti germanizaciji. — Zbornica je nadaljevala draginsko razpravo. — Koncem seje je odgovarjal finančni minister dr. vitez Zaleski na interpelacije dovoljenja vlade za sprejetje novih akcij od strani orožniške delniške družbe.

*** Zgodovinski dan.** Dne 9. marca 1712 je priznal hrvatski sabor soglasno in neodvisno od ogrskih stanov tudi ženskim potomcem habsburške vladarske rodovine pravico do nasledstva na prestolu. Hrvatje so bili torej prvi, ki so sprejeli pragmatično sankcijo. Češki in nižjeavstrijski deželni stanovci so jo priznali šele leta 1720, ogrski pa leta 1722. Drugi deželni stanovci pa vsi do leta 1724. In dne 6. decembra 1724 je bila proglašena pragmatična sankcija kot temeljna državna postava, ki določuje, da so avstrijske dežele nedeljive in da prihaja vladarstvo, če izumrjejo moški člani vladarske rodovine, tudi na ženske. Tako je nastopila po smrti Karla VI. Marija Terezija vlado v habsburških deželah.

*** Dopolnilna deželnozborska volitev v Istri.** Dne 4. t. m. se je vršila v volosko podgrajskem okraju deželnozborska dopolnilna volitev. Namesto odstopivšega dr. Cervarja je bil deželni poslanec izvoljen tržaški odvetnik dr. Brnčić.

*** Tridesetletnica kraljevine Srbske.** Dne 6. t. m. je Srbija slavila tridesetletnico proglašenja za kraljevino. — Srbska akademija znanosti je imela tem povodom svečano akademijo.

*** Proporcionalna volilna pravica v Bolgariji.** Sobranje je sprejelo zakonski načrt o proporcionalnem zastopstvu.

Kranjske vesti.

—r— **Novo šolsko poslopje** bodo gradili letos v Mavčičah pri Kranju. Stavbišče je že tri leta kupljeno, pa zaradi ukrepa deželnega odbora se poslopje dozdej ni moglo graditi. Sola — enorazrednica — šteje dozdej 170 šoloobveznih otrok. Ker se razširi zdaj v dvorazrednico, se število porazdeli.

—r— **Iz seje c. kr. okraj. šol. sveta v Radovljici dne 12. svečna 1912.** Predsednik naznanja, ktere zadeve so se predstvenim potom rešile. — Odobri se račun c. kr. okr. šol. sveta za 1. 1911 v skupnem znesku 1050 K in sicer za okraj. učit. konferencijo se je izdalo 647.40 K in za okraj. učit. knjižnico 402.60 K. — Sprejme se tudi proračun te korporacije za 1. 1912, kjer znašajo skupni stroški 1100 K in sicer za okraj. učit. konferencijo 650 K za okraj. učit. knjižnico 450 K. — Priznavajo se sledeče petletnice: Nadučitelj Fr. Fleretu Kranjska gora I. provizorična petletnica od 1. jun. 1911. — Učitelj Mih. Salbergerju, Jesenice II. st. doklada od 1. dec. 1911. — Učitelj R. Salberger, Jesenice II. od 1. svečna 1912. — Učitelj M. Huthovi, Radovljica V. od 1. jan. 1912. Nadučitelj Fr. Jegličju, Dovje VI. od 1. jan. 1912. — Nadučitelj J. Slapšaku, Radovljica III. od 1. svečna 1912. — Ugodno se rešita dve prošnji za denarno podporo. — Jeseniške šol. razmere so naravnost vnebovpijoče. Pazirjenje tam. šole se ni premaknilo niti korak dalje, kljub postavni sprejetim sklepom. C. kr. okr. šol. svet je soglasno sklenil, da ostaja pri svojih prvotnih sklepih in predlaga, da naj se privatnih pritožb ne vpošteva. — Sestavi se ternopredlog za nadučiteljsko mesto na Boh. Beli. Slednjič se odobri 9 proračunov in potrdi 7 računov posameznih krajnih šol. svetov. —a.

—r— **Iz Šent Jerneja nam pišejo:** Oprostite, da tudi iz našega kraja kaj novic sporočam. Na pustno nedeljo je dal naš župan gosp. Ivan Repsel dvema svetovalcema nesti krasno diplomu, ki je bila v Ljubljani izdelana, okvirje pa je kaj umetno izdelal tukajšnji podobar gosp. Josip Hudokin, dvema častnima občanoma, t. j. gosp. Antonu Lesjaku in g. Francetu Bambiču. Prvo postno nedeljo ob eni uri popoldne sta pa dva svetovalca z gosp. županom prinesla diplomu drugima dvema častnima članoma t. j. tov. Janezu Sajetu in Andreju Grabnerju. Na vseh štirih diplomah je začetek besedila enak, le zasluge so pri vsakem drugače navedene: Naj se oprost, da le en slučaj navedem, in sicer kako je besedilo natisnjeno za nadučitelja Sajeta: "Občinski odbor občine Št. Jernej je v svoji seji dne 21. januarja 1912 soglasno imenoval preblagorodnega gospoda Ivana Sajeta, nadučitelja v pokojni itd., v priznanje za zasluge, ki si jih je pridobil za občino kot dolgoletni vzgojitelj tukajšnje mladine, osobito na polju socialne vzgoje, zlasti ker se zdaj v pokoji z isto vneto deluje, svojim častnim občanom." Ko so vsakemu diplomu na dom prinesli, je gospod župan, kazaje na diplomu, v lepem govoru vsakega počastil, in nadučiteljevo krasno diplomu sam na zid v sobi obesil. — Zahvalil se je tudi nadučitelju za vse lepe nauke, ki jih je kot njegov bivši učenec prejel, ravnotako tudi vsi razen enega odbornika, ki so vsi učenci ovislega starega nadučitelja. Ginjen in solznih oči se je starček, 77 letni tov. nadučitelj Ivan Saje zahvalil za izkazano odlikovanje, ker ta čast to odlikovanje tudi vse te počasti, ki so izprevideli, da so bili nauki, ki jih je nadučitelj učil, pravi in koristni. Še bolj ga je to odlikovanje veselilo, da se niso bali stroškov za diplomu, ker pred desetimi leti, ko je bil upokojen, jih je bilo mnogo tudi za to odlikovanje, vendar je imel eden pomisleke in rekel: "Ko ne bi nič stalo! Mu pa dajmo pismeno pohvalo in zahvalo", kar so bili tudi naredili. Sedanji odborniki se pa tega niso prav nič ustrašili in so častno izvršili to odlikovanje. Pri vsakem odlikovanju so potem z dobro dolenjsko kapljico to lepo in ginljivo slavnost, oziroma odlikovanje zaključili ter tudi lepe govore in napitnice govorili. Lepe besede so se čule v zahvalo županu, svetovalcem, odbornikom in sploh celi občini, ki zna tako ceniti in odlikovati svoje zaslužne moze! Čast in slava jim!

—r— **Iz Tržiča nam pišejo:** V nedeljo dne 10. t. m. smo imeli v šoli zopet roditeljski sestanek. Bil pa je posebnost, kakršnih nismo bili vajeni dosedaj. Stopili

smo v lepo okrašeno sobo II. razreda. Po pozdravnem govoru tov. nadučitelja so učenci zapeli nekaj narodnih pesmi. Nato so se vrstile razne deklamacije malčkov iz I. razreda, nato petje in deklamacije II. in III. razreda. — Starši, kakor prijatelji šole, ki jih je bila prostorna soba natlačena (gotovo nad 300) so bili najboljše volje. Posebno nam je ugajal dvospev: "Oba junaka", zbor: "Črni kos", težka deklamacija: "Jeftejeva prisega", kakor naivna: "Za počen groš" in ljubka: "Domovini", male deklice I. razreda. — Po končanem tri četrt ure trajajočem vzporednem predaval tov. nadučitelj Skulj znano L. Stiasnega potovanje: "Iz Tangera v Trst". Veliko poznost je zbujala bikoborba in potres v Mesini. — Veseli smo se razšli v zavesti, da dela naše učiteljske tako, kakor to zahteva korist mladine. Veseli pa tudi, ker smo se prepirali, da obili trud ni zaman.

—r— **Iz ljudskošolske službe.** Za učitelja in voditelja na enorazrednici v Osilnici v kočevskem okraju je imenovan Franc Povše, za provizoričnega učitelja na štirirazrednici v Raki je imenovan zdaj suplent v Krškem Alfonz Završnik, namesto obolele učiteljice Romih-Schmidingerjeve v Krškem pa volonterka Friderika Povh. Suplentinja Ana Colnar v Orehovici je imenovana za provizorično učiteljico na dvorazrednici v Št. Vidu pri Žilcah. Prov. učitelj v Rovtuh Metod Požar je imenovan za učitelja in voditelja na Ostrožnem brdu, prov. učitelj Iv. Vadjnal v Knežaku za učitelja in voditelja na dvorazrednici v Premu, prov. učiteljica v Vipavi Justina Suša za učiteljico v Knežaku Josipa Ambrožič kot prov. učiteljica na paralelnem oddelku ljudske šole v Vipavi in absolvirana kandidatinja Marijana Potočnikova za prov. učiteljico v Nadanjem selu. Okrajni šolski svet v Krškem je uvedel zaradi bolezni učiteljice Ivane Mesec v Črneči vasi ekskurendni pouk in prestavil tja učiteljico iz Kostanjevice Angelo Kuhelj. Začasna učiteljica Teodora Truger v Gor. Mozlju je bila imenovana enako službo v Lienfeldu. Mesto obolele učiteljice Marije Tomc je bila imenovana Marija Kromar za suplentinjo v Ribnici. Namesto obolele učiteljice Gabrijele Erker-Jereb je bila imenovana za suplentinjo v Stari Loki Elizabeta Hönnigmann. Dosedanji suplent Franc Samec je bil imenovan za začasnega učitelja v Selah, okraj Novo mesto. Namesto obolele učiteljice Terezije Ambrožič je imenovana dosedanja začasna učiteljica v Št. Rupertu Jožefa Jager za suplentinjo v Čatežu. Za začasnega učitelja v Leskovcu je imenovan dosedanji začasni učitelj Maks Kovarčič. Bivša začasna učiteljica v Trsteniku Marija Sajovic je imenovana na enako mesto na Bohinjski Beli. Provizorični učitelj na Planu Pavel Podobnikar je imenovan za učitelja in voditelja na dvorazrednici v Rovtuh, provizorična učiteljica v Dobrovi G. Ušeničnik pa je imenovana za učiteljico-voditeljico na enorazrednici v Peči v kamniškem okraju. Na ljudski šoli v Spodnji Šiški se zaradi prenapolnjenja ustanovi v drugem razredu še ena paralelka.

Štajerske vesti.

—š— **Laško.** V Šoli na Razborju ob Savi je že leta in leta otrok za trirazrednico, a šola je še vedno enorazredna. Ravno tako je pri Sv. Miklavžu nad Laškim. Šola v Lokavcu je pa najlepša satira na šolske zakone in kaže jasno kulturno sliko tega črnega kraja!

—š— **Slovenska šola na Muti** je zaradi škrlatice do velike noči zaprta.

—š— **Učiteljska imenovanja.** Deželni šolski svet je imenoval provizoričnega učitelja v Št. Janžu na Dravskem polju Jožefa Goloba za definitivnega učitelja na Vuzevici; nadučitelja Štefana Firma v Podbrdu poleg Tolmina na Goriškem za nadučitelja v Olisju; provizoričnega učitelja Janeza Womerje v Čadramljah za definitivnega istotam in provizoričnega učitelja v Petrovčah Ciril Preglja za definitivnega učitelja istotam. Začasno upokojena učiteljica Olga Bradaškova ostane še nadalje v začasnem pokoji.

Goriške vesti.

—g— **Učiteljsko vprašanje v deželni zboru dne 2. t. m.** Točka o šolskem vprašanju je morala nazaj v deželni odbor, ker je klerikalni slovenski poslanci niso hoteli sprejeti. — Glede učiteljskih plač, ki so se obravnavale nazadnje, se je doseglo sporazumljenje tako, da dobe učitelji stanarino všteto v pokojnino. Drugo je ostalo vse pri starem. To je pač najceneje!

—g— **Josipina Reinöhl, roj. Suhadolnik** ž. V nedeljo popoldne je zatisnila svoje trudne oči gospa Josipina Reinöhl na svojem domu v Gorici na Solkanski cesti št. 24. Po daljšem bolehanju se je preselila v starosti 68 let na oni svet. Malokdo je poznal to slovensko ženo, v čije prsih je bilo toplo slovensko srce, veseleče se slovenskega napredka v Gorici. Tam nedaleč od njenega stanovanja se je dvignilo lani poslopje Družbe sv. Cirila in Metoda, v ka-

terem je ljudska šola z vrtcem. Blaga pokojnica se je veselila nove šole in te šole se je spomnila tudi pred svojo smrtjo, zapustivši svoje imetje podružnici družbe sv. C. in M. v Gorici in sicer naj se porabi denar za vzdrževanje tako potrebnega otroškega vrta. Spomnila se je v svoji oporoki poleg vrta tudi nekaterih narodnih društev. Vrtec dobi okoli 12.000 K. — Pokojna rodoljubka je bila rojena Ljubljanka. Poročena je bila z Nemcem, ostala pa je vedno zvesta Slovenka in kot taka si je postavila lep spomin v otroškem vrtcu Ciril-Metodove družbe na Blanci v Gorici. — Pogreb je bil v torek popoldne. Pokopali so jo v Solkanu. Časten spomin bodi vrli slovenski ženi in mirno naj počiva v slovenski zemlji v Solkanu!

Tržaške vesti.

—t— **Tržaško šolsko vprašanje.** Te dni se je državni poslanec dr. Rybař mudil na Dunaju, kjer je imel prilike, razgovarjati se z naučnim ministrom, ki je ponovno opozoril na naše pereče šolsko vprašanje. Posebno je dr. Rybař z ozirom na podržavljenje italijanskih občinskih srednjih šol in na predstoječa razpravljanja italijanskega vseučiliškega vprašanja v proračunskem odseku urgiral rešitev našega šolskega vprašanja. Opozarjal je ministra posebno na to, da je dotedanji tempo podržavljenja učiteljev na Ciril-Metodovi šoli prepočasen; to še posebno z ozirom na dejstvo, da število slovenskih otrok narašča v vedno večjem številu. Minister je odgovoril, da se vlada zanima za vprašanje slovenskega šolstva v Trstu in je obljubil, da bo vlada posvečala pozornost temu vprašanju.

—t— **Prvi roditeljski sestanek** priredi učiteljsko ljudske šole na Katinari v nedeljo 24. t. m. ob 3. popoldne. Šolski voditelj Ciril Valentič predava "O pomenu roditeljskih sestankov", učitelj Alojz Bukovec pa "O vzgoji sploh".

Koroške vesti.

—k— **Šolski štrajk v Selih na Koroškem.** Iz Sel na Koroškem pišejo: Toliko nas je stala šola, sedaj nam hočejo v nji pa še otroke pobiti in uničiti, tako jadicujejo že nad 3 mesece ubogi Selani in iščejo zastoj pomoči pri krajnem šolskem svetu in pri županstvu. Kaj pa se dogaja? V Selah obstojita dva različna razreda, nemški z 15 otroki, slovenski z 100 otroki! V nemškem razredu poučuje nadučitelj Ottowitz za plačo 2000 kron 15 otrok, na slovenskem je pa nastavljen provizorična učna oseba s plačo — kakor je za to odrejena. S početkom šolskega l. 1911/12 je bil nastavljen v slovenskem razredu 29letni mladič, ki je iz doslej neznanega vzroka začel z otroki nečloveško ravnati; kakor se sliši, ni pustil otrokom k potrebi, tako da so morali malo potrebo pod šolsko klopjo, veliko istotako pod klopjo ali pod varstvom obleke opraviti. Poleg tega so bili s tepenjem, suvanjem, lasanjem in brcanjem tako mučeni, da so otroci vsi obupani in se ne upajo v šolo. Na ta način se hočejo starši prisiliti, da bi dali otroke v nemški razred Ottowitzu, pod čigar šolskim vodstvom se to dogaja; da bi namreč napolnili nemški razred in s tem rešili Ottowitza. Ker je mučenje naraščalo, so bili starši prisiljeni na samoobrambo in tako so ustavili z dnem 19. svečna šolski obisk. Zaraditega pa vlada velika nevolja, da mora zaradi zgrizenosti dveh oseb na račun davkoplačeval, šola prazna stati. Ljudje pravijo: Mi hočemo, da se vrši šola, ali svojih otrok takim osebam, da bi jih mučili, pa ne damo več v šolo.

Učiteljski konvikt.

Letnina za leto 1912. P. n. gg. Marija Zagorjan iz Grahovega pri Cerknici; P. Cigoj iz Grahovega; Marija Kavčič iz Idrije; Leopoldina Kos iz Blok pri Rakeku; Julija Kalin iz Vrem; Olga Tomšič iz Trnovega na Notranjskem; Fran Lavtižar iz Spodnje Šiške; Martin Matko iz Toplice na Dolenjskem; Vekoslav Lilijski iz Polšnika (2 K letnina in 1 K pa namesto venca t. tovarišu Delcotto); Izidor Smole iz D. M. v Polju; Anton Mahkota iz Voklega pri Kranju; Stanka Mahkota iz Voklega pri Kranju; Ivan Kovač učitelj v Spodnji Šiški; Ivan Štupica iz Dražgoš; Marija Peteros iz Postojne; Azman Josip iz Breznice na Gorenjskem; Emilija Gerkman iz Mengša; Matej Jug iz Novevasi; Martin Zarnik, nadučitelj v p. v Trnovem. Hvala! **Kmetiška posojilnica ljubljanske okoličice** je darovala za učiteljski konvikt 50 K. Hvala!

Splošni vestnik.

Vestnik „Ustrednjega spolku jednot učiteljskih na Moravě“ objavlja v svoji zadnji številki ekscerpt iz Ganglovega govora na proračunski debati v deželni zboru

ter piše tudi o večeru, oziroma sestanku z učiteljskimi, ki je bil dne 21. februarja t. l. v „Narodnem domu“ v Ljubljani.

SUKNO in modno blago za gospode in gospe priporoča izvozna hiša **Prokop Skorkovský in sin** v Humpolcu na Češkem. Vzorci na željo franco. Zelo zmerne cene. Na željo dam tu izgotoviti gosposke obleke.

Opozorjamo cenj. učiteljstvo na tvrdko M. Tomec v Humpolcu, Češko. Glej današnje prilogo!

Pomlad prihaja! Pišite po vzorce V. J. Havlička in brat, Kopališče Poděbrady, slavno znani leta 1887 založeni izvozni tvrdki modnega blaga in platna, ki obhaja svoj 52letni jubilej in razpošilja ravno izgotovljene, zbirke vzorcev spomladanskih in letnih novosti modnega blaga za kostume, krila in bluže, zefirov, pralne svile, platno in delene za krilo, izber za neveste, najfinejših damastov, raznih tkanin in kavni garnituri, brisače, robcev itd. Priporočamo to češko tvrdko cenj. učiteljstvu. Pri sklicevanju na naš list pošilja vzorce gratis.

Uradni razpisi učiteljskih služb.

Kranjsko.

St. 515.

Na šestrazrednih ljudskih šolah na sv. Gori in v Kolovratu se razpisuje s tem voditeljsko učno mesto, na trirazredni ljudski šoli v Litiji in na dvorazredni ljudski šoli v Poljniku učiteljska služba v stalno nameščenje.

Pravilno opremljene prošnje je predložiti semkaj predpisanim potom do 15. aprila 1912.

Prosilci, ki v kranjski javni šolski službi še niso stalno nameščeni, morajo z državno-zdravniškim izpričevalom dokazati, da so fizično popolnoma sposobni za šolsko službo.

C. kr. okrajni šolski svet v Litiji, 11. marca 1912.

St. 880

okr. š. sv.

1—1

Na štiri razredni na Mirni se vnovič razpisuje v stalno nameščenje služba učitelja.

Zadostno opremljene prošnje naj se službenim potom semkaj vlagajo do 20. aprila 1912.

Že pri prvem razpisu vložene prošnje obdrže svojo veljavo tudi za ta razpis.

Učitelji imajo prednost

C. kr. okrajni šolski svet Rudolfovo, dne 2. marca 1912.

St. 915.

Na trirazredni v Prečni se razpisuje učno mesto v stalno nameščenje.

Zadostno opremljene prošnje naj se službenim potom semkaj vlagajo do 10. aprila 1912.

C. kr. okrajni šolski svet Rudolfovo, dne 2. marca 1912.

St. 506.

Na trirazredni v Dragatušu se razpisuje učno mesto v stalno nameščenje.

Zadostno opremljene prošnje naj se službenim potom tukaj vlagajo do 7. aprila 1912.

C. kr. okrajni šolski svet v Ormožju, dne 28. februarja 1912.

St. 924.

Na šestrazredni ljudski šoli v Št. Vidu pri Ljubljani se razpisuje učiteljska služba z zakonitim prejemki v stalno nameščenje.

Pravilno opremljene prošnje je predpisanim službenim potom semkaj vlagati do 15. aprila 1912.

V kranjski javni ljudskošolski službi še niso stalno nameščeni prosilci morajo z državno-zdravniškim izpričevalom dokazati, da so fizično popolnoma sposobni za šolsko službo.

C. kr. okrajni šolski svet v Ljubljani, dne 6. marca 1912.

St. 145.

V tolminskem šolskem okraju razpisujejo se sledeča stalna učna mesta:

a) mesto stalnega učitelja-voditelja enorazrednic: Borjana, Cadrj-Laz, Gorje, Hudajužna-Zakojca, Jevšček-Ravne, Lazec, Logje, Nemškirot, Novaki, Orehek, Otalež, Pečine, Plužna, Podbela, Ponikve, Robidišče, Ruti, Sela-Log, Slap, Strmec, Stržišče, Temeljine-Loje, Trebuša, Trenta, Trnovo, St. Višagora, Volarje, Vrsno-Krn, Zalaz, b) mesto stalne učiteljice štiri razrednice v Kobariču ter dvorazrednice v Breginju, Podbrdom in Podmelec.

c) mesto stalnega učitelja štiri razrednice v Bovcu in dvorazrednice v Soči.

Redno opremljene prošnje vložijo se naj pri c. kr. okrajnem šolskem svetu predpisanim potom tekom 4 tednov po razpisu v uradnem listu „Osservatore Triestino“ t. j. v številu 10. aprila 1912.

Pripomni se, da so vsa gornja mesta vže začasno zasedena.

C. kr. okrajni šolski svet v Tolminu, dne 6. marca 1912.

Naš denarni zavod

Geslo: Kar plodono naložim, v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica Učiteljskega konvikta v Ljubljani.

registrov na sadruga s omejenim jamstvom.

Promet do konca februarja K 28.952-42

Ali ste že pridobili našemu listu novega naročnika?

J. Jax
Ljubljana
Dunajska cesta

Šivalni stroji,
kolesa in
pisalni stroji.

Pletilni stroji.

Učiteljska tiskarna

priporoča v nakup vsemu učiteljstvu, vsem učiteljskim društvom in vsem okraj. učiteljskim knjižnicam

po vsebini in opremi krasno Ganglovo knjigo:

Beli rojaki.

Elegantno vezana knjiga stane 3 K, — broširana 2 K 60 vin., s poštnino ... 26 vinarjev več.

Naroča se v Učiteljski tiskarni v Ljubljani.

1887—1912 — 1887—1912

Blagovolite pisati po vzorce!

V. J. Havlíček in brat

Kopališče Poděbrady (kralj. Češko)

slavnoznani izvozni dom, ustan. l. 1887

priporoča občeznane in pripoznane kakovosti

modno blago — zefire spomladanske in poletne novosti za 1912.

Havličkove tkanine, kanafare, brisače, robce, namizne in kavine garniture, batiste pralne svile itd.

Damaste, opreme za neveste.
XXV. trgovsko leto.

1 zavoj 40 m okusno zbranih ostankov v velikosti do 8 m pošiljam za 18 K po povzetju franko. Od teh ne pošiljam vzorcev. Le pri nas najbolje. — Havličkova tkanina 1 kos 23 m za 12 K, 13-20 K, 14-50 K, 16 K, 17-50 K, 20-40 K, 22-40 K.

Najugodnejši češki nakupni vir

Slovensko Abecedo za ženska ročna dela

priporoča

Milena Kiferle

učiteljica ženskih ročnih del v Ljubljani, Dolenjska cesta 21.

Anton Krušič,
krojaški mojster in trgovec
v Gorici

Tržaška ulica števil. 16
v lastni hiši

in Tekališče Fran. Jožefa št. 39.

Moja delavnica se nahaja v bližini slov. kmetiške šole.

Opozarja se gg. odjemalce, da je došla ravno velika množina raznovrstnega blaga najrazličnejših kakovosti iz avstrijskih in angleških tovarov

za vsak stan.

Posebno se priporočam cenjenim gg. učiteljem v mestu in na deželi.

Sukna
in
modno blago
za moške in ženske obleke priporoča firma
Karel Kocian
:: tvornica za sukno ::
v Humpolcu (Češka).
Vzorci franko.

Gričar & Mejač

Ljubljana, Prešernova ulica števil. 9

Velika zaloga izgotovljenih oblek za gospode, dečke in otroke.

Konfekcija za dame in deklice.

Solidno blago po čudovito nizkih cenah.

Ceniki zastoj in franko.

SINGER „66“

šivalni stroj 20. stoletja

Kupujte samo v naših prodajalnicah ali od njih agentov!

Singer Co. deln. dr. šivalnih strojev.

Ljubljana

Sv. Petra cesta 4.

Kranj

Glavni trg 53.

Kočevje

Glavni trg 79.

Novo mesto

Veliki trg 88.

Na splošno vprašanje vsako zaželeno pojasnilo; vzorci za vezenje, krpanje in šivanje zastoj in franko.

Ozirajte se na tvrdke, ki objavljajo svoje oglase v Učiteljskem Tovarišu.

AVGUST AGNOLA

Ljubljana, Dunajska cesta 13

— poleg „Figovca“ —

priporoča svojo veliko zalogo stekla, porcelana, petrolejnih svetilk, ogledal, okvirov, šip itd. Tintnike za solske klopi, aparate za fizikalne poizkušnje.

Prevzema vsakovrstna steklarska dela, tudi nova šolska poslopja na deželi itd.

Dobro računale!

in prav izvolile so one gospodinjice, ki uporabljajo kot pridatek za kavo v svojem gospodinjstvu pravega : Francka : „s kavnim milničkom“ iz zagrebške tovarne. — Kakovost „pravega : Francka :“ se je mnoga desetletja kot najbolj ugajajoča, njegova izdatnost kot najkrepkejša izkazala.

Viktorija Sterniša

Ljubljana, Jurčičev trg 3

priporoča svojo bogato zalogo črevljev, gamaš in galoš po najnižji ceni. Zunanja naročila izvršujem točno.

Vzorci poštnine prosti proti vrnitvi.

Krasne novosti za pomladansko in letno sezono!

Vzorci poštnine prosti proti vrnitvi.

Došla je velika izbira vsakovrstnega modnega blaga za ženske obleke. — Elegantne moške obleke od sukna do najfinejšega angleškega blaga. — Možko in žensko perilo v krasni izbori. Novitete v dežnikih posebno v damskih solnčnikih. Priporoča se slavnemu učiteljstvu tvrdka z modnim in oblačilnim blagom

Gorica Ivančič in Kurinčič

Gosposka ulica 11.
(V. G. Carducci.)